

a SW. amb un absis poligonal, al que precedien les columnes de referència que sostenien probablement una arcada: l'arc triomfal de la petita església. Els murs són d'un gruix que suposa un monument cobert de fusteria. L'analogia de pla amb l'església de Saint-Bertrand de Comminges (fig. 212) és extraordinària. El *pavimentum ostracus* s'ha assenyalat en el pla i cobreix el sòl de construccions anexas a l'església. El trencava un sepulcre orientat, com els murs longitudinals d'aquesta església, aproximadament NE. SW.

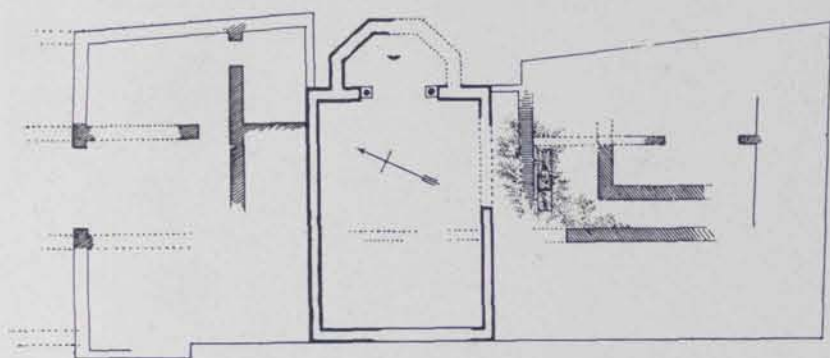

Fig. 217. — Pla del temple descobert a Cornellà

Més aviat s'hi veuria un tipus d'església derivada de les paleo-cristianes (absis poligonal, mosaic, *pavimentum ostracus*, sepulcres del seu voltant, de lloses i de teules de forma romana).

Però l'element més característic el formen les columnes i l'absis poligonal que susciten problemes del major interès que farien suposar una supervivència de l'art cristià primitiu tal com es troba a l'Adriàtic en l'exarcats de Ravenna o bé una reparació de l'obra en la qual s'haguessin renovat les columnes de l'arc triomfal (1). El problema no és encara resolt i caldrà esperar noves recerques i noves descobertes. — J. P. i C.

Basílica d'Egara : Excavacions prop de l'església de Sant Pere

Es sabut que ens resta de la catedral visigòtica d'Egara la basílica de Santa Maria amb l'absis rectangular per fora

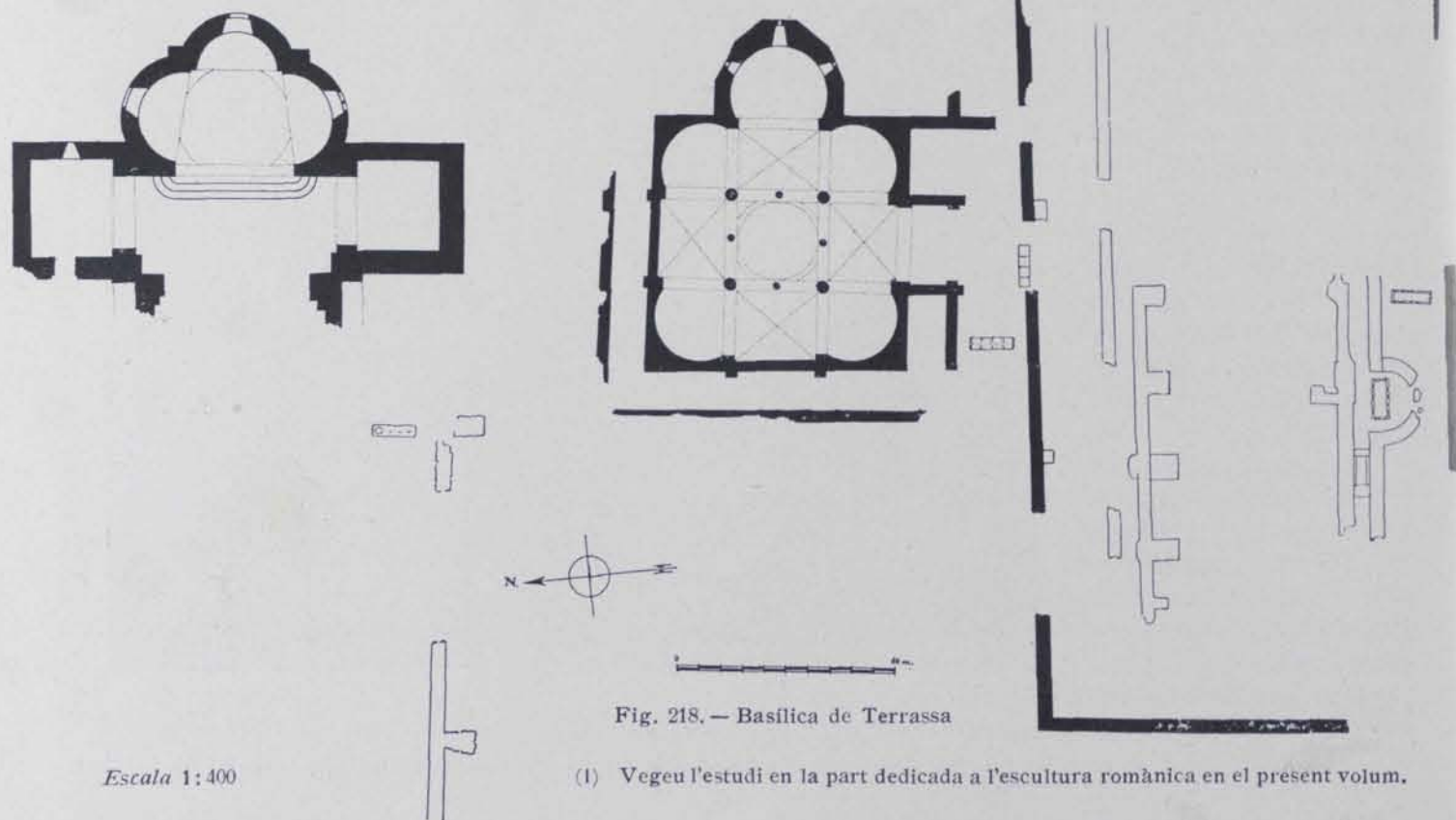

Fig. 218. — Basílica de Terrassa

(1) Vegeu l'estudi en la part dedicada a l'escultura romànica en el present volum.

Escala 1:400

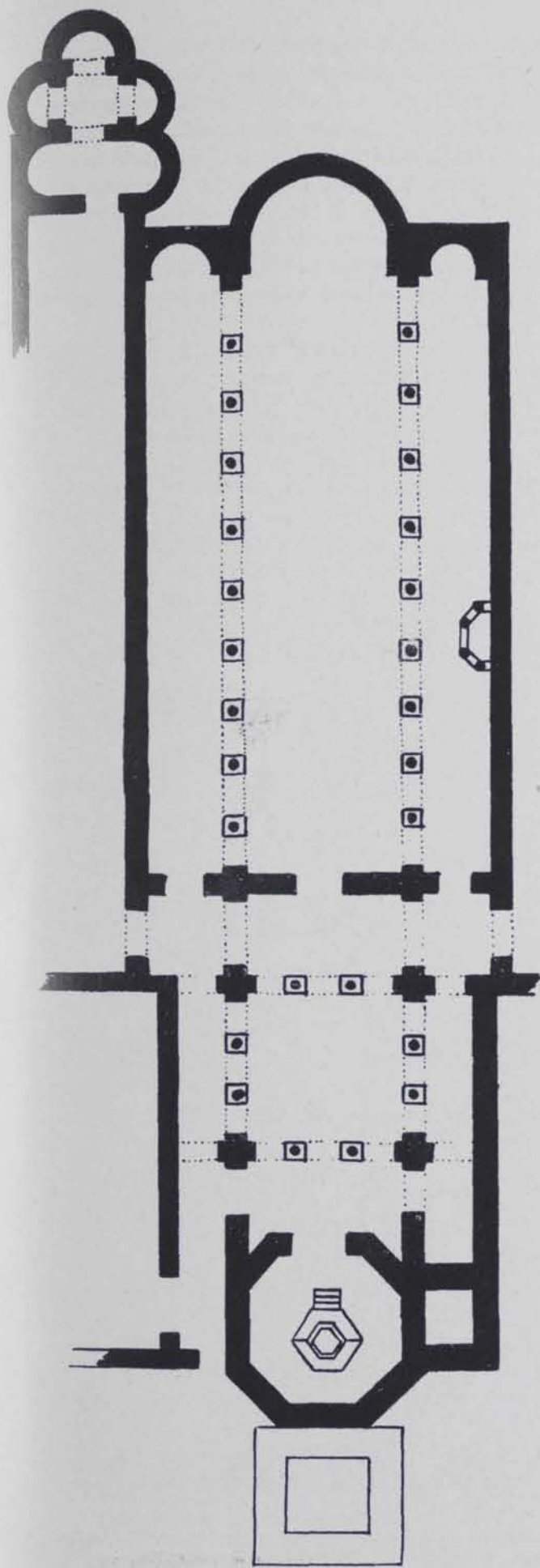

Fig. 219. — Basílica de Parenzo. Escala 1:400

i circular a l'interior amb el seu baptisteri rodejat d'una galeria i unit amb la basílica com en la catedral siríaca de Kalat Sema'n (1). Al seu costat nord s'aixeca l'actual església de Sant Pere, formada d'un absis trilobat coronat d'una cúpula, que s'obre en un transepte cobert amb una volta de canó transversal (fig. 218). El seu aparell exterior i el mosaic interior, indiquen una obra antiga i el seu pla recorda els santuaris de les basíliques coptes; però cal remarcar altra analogia interessant amb els edificis existents prop de les catedrals de Parenzo a la Istria i de Grado, les dues al nord de l'Adriàtic, que tenen una situació en el conjunt i un pla anàlegs (figs. 219 i 220).

Al costat de la catedral de Parenzo hi ha la capella sepulcral tricora d'Eufraasi, elegit bisbe d'aquella ciutat l'any 539, que reconstruí el temple en ruïna.

Una construcció anàloga, amb la forma tricora menys marcada, ha estat descoberta al costat sud del baptisteri al nord de la catedral de Grado, fundada pel patriarca Elies (571-586) segons una inscripció.

(1) DE VOGUE: *Syrie centrale*, 149. Vegeu ANUARI de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, vol. VI, any 1915-1920, pàgs. 747-753.

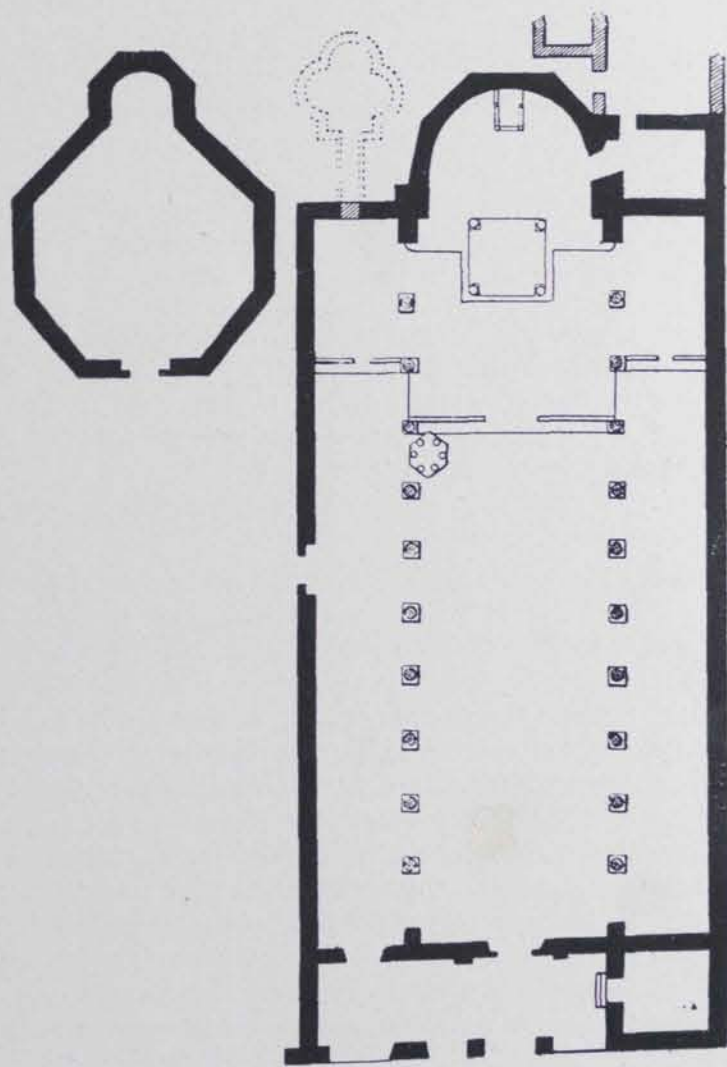

Fig. 220. — Basílica de Grado. Escala 1:400

La catedral d'Egara fou probablement construïda en temps del poderós bisbe Nebridius el qual la regí durant trenta anys (516-546). El sincronisme no pot ésser major. L'absis triconque de l'església de Sant Pere correspondria dintre el conjunt de la catedral d'Egara a les capelles triconques de Parenzo i Grado. Les restes existents es completarien prolongant la nau fins a formar una creu de braços iguals els murs de la qual serien ornats de dos arcades, una visible a l'exterior avui encara, cosa que explicaria la disposició dels murs en els recons entre la nau i el transepte.

Les analogies a establir són encara altres.

Es sabut que a la catedral de Parenzo s'han descobert tres mosaics sobreposats. Un mostrari immens de dibuixos es troben sobreposats en tres pisos. Un de la basílica de Parenzo anterior a la d'Eufraasi té un dibuix igual al de l'absis triconque de Terrassa.

Una altra hipòtesi hem sostingut que perd valor després de l'estudi de la capella sepulcral de Parenzo en relació a la de Grado: la d'una basílica amb absis triconque com les que abundant-

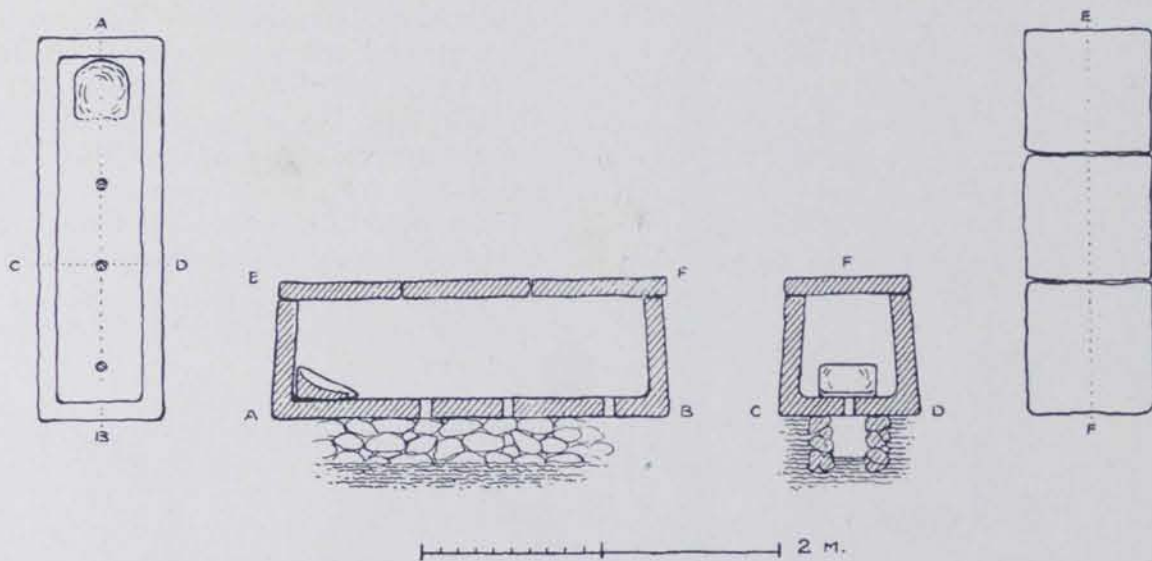

Fig. 221. - Enterrament trobat prop de la façana de Sant Pere, de Terrassa

ment construir l'església copta. Per a confirmar-la va ésser feta una excavació; en el lloc que devia ocupar la façana meridional, ha estat trobat un mur, reforçat de contraforts amb rastres de paviment. Entre el mur i dintre el mur s'ha descobert un sepulcre (fig. 221) posat en direcció NS. en el qual són de notar una pedra com fent de coixí per a sostenir la testa i tres forats en la solera per a escorre les aigües.

El problema no serà suficientment aclarit fins que es puguin practicar noves excavacions. — J. P. i C.

Les pintures del segle VIe de la catedral d'Egara (Terrassa)

Egara, a l'època romana, era una petita localitat esdevinguda seu d'un bisbat visigòtic, de la qual resten els murs d'una basílica, amb el seu baptisteri annex, que estigué voltat d'una galeria exterior, i l'absis de pla trevolat d'altra església aixecada a l'interior del recinte sagrat (figures 222-224). No pertocant de descriure ací aquests monuments, puix que ja ho he fet en un altre lloc, m'acontentaré d'aportar les dades, tretes dels documents (1) i de l'estudi arqueològic, que permetin de fixar llur cronologia amb una certa precisió.

El bisbat d'Egara fou fundat l'any 450. El 614 s'hi celebrà un concili, ço que suposa l'existència de l'església, la qual fou probablement bastida en temps de Nebridius, el puixant bisbe que la

(1) Aquestes dades estan resumides en un article titulat *La catedral visigòtica d'Egara* a l'ANUARI DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, anys 1915-1920, pàgs. 747-753. Vegeu fig. 218 del present ANUARI.

Aquesta nota fou comunicada a la Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, de París, en la sessió de 26 de juny de 1931 i publicada en els Comptes-rendus de l'any 1931.